

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

1906

Ny följd * IX årg. Häft. 12—13.

DAGNY

TIDSKRIFT FÖR SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

REDAKTÖR: LOTTEN DAHLGREN

INNEHÅLL:

Vår drottning.

EBBA RAMSAY: Drottning Filippa. Ett femhundraårsminne.

STEN: Svensk natur. Från kupéfönstret.

CL. FL—D: Skisser från Frankrike. III.

ELLEN SANDELIN: Internationella Kvinnoförbundets möte i Paris.

S.: Fredrika-Bremer-Förbundets första kretsmöte.

Litteratur: E. CM, Den lefvande naturen af *J. F. Nordvall*.

Den internationella kongressen för kvinnans politiska rösträtt.

Kjellbergsska Skolan

Fördelande och smärtstillande

verkar Salubrinbehandling såväl å hämmorroider som å blodstockningar i allmänhet, då det använ-
des utspädt och på sätt som i bruksanvisningen meddelas. Tillhandahålles i Parfym-, Speceri- & Färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co.,
Akademigränd 1, Stockholm.

Å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm, 54 Drottninggatan,

finnas anmälda kvinliga arbetssökande såsom: lektionsgivare i olika ämnen, svenska och utländska lärarinnor för hem och skolor, kontors- och skrif-
biträden, bonner, husföreståndarinnor, sällskap och biträden i hem, före-
läserskor, gymnaster m. fl.

Aktiebolaget Nordiska Kompaniet.

Textilafdelning, Thyra Grafström.

Färdiga och påbörjade **Broderier** på siden-, kläde-, lärft- och ylle-
stramalj, passande för **Dukar, Portiärer, Mattor, Kuddar, Serverings-
dukar m. m.** Mönster uthyras. Rekvisitioner från landsorten ombesörjas
pr omgående.

5 REGERINGSGATAN 5.

Kvinnliga juridiska byrån

Triewaldsgränd 2. A. T. 143 23.

Kontorstid kl. 1/2 10-4.

Utför rättegångar, verkställer boutredningar och arskiften, förmedlar egendomstör-
säljningar, affärsöfverlåtelse och ackordsuppörelser under hand, uppsätter **legala hand-
lingar**, utför i öfrigt juridiska uppdrag af alla slag samt ombesörjer med energi och till
ytterst billigt arvode **inkasseringar**.

Nya Hushållsskolan.

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: Fröken H. Cronius.

Nya Hushållsskolans Matsalar

Vestra Trädgårdsgatan 19.

Obs.! Särskild matsal för fruntimmer.

Målarskolan 5 Biblioteksg. 1 tr.

Lektioner gifvas dagligen uti Akvarell-, Gobelins-, Olje- och Porslins-
målning, Gyllenläder och Läderplastik.

Anmälningstid 10-4.

Telef. Brunkebg 62.

Obs.! Valsorteradt lager af Porslin samt färger för målning.
Bränning af Porslin utföres.

Emma Nordberg & Augusta Peterson.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå 54 Drottninggatan mottagas anmälningar till inträde i Förbundets

Sjukkas

Äfven personer, som icke äro medlemmar af Förbundet, kunna blifva delägare i densamma.

SSCHWEIZERBRODERIER.

Hvita broderade Remsor, Väfnader, Spetsar m. m. Absolut största urval, billigaste priser. Rikt profsortiment till landsorten.
Broderiaffären, 24 Kommendörsgatan
1 tr. (hörnet af Sibyllegatan).

Fröken Nanny Hårds af Segerstad

SJUKHEM,

STOCKHOLM, Sibyllegatan 46—48, 4 tr. (Hiss).

Hemmet emottager konvalescenter, nervsjuka och invärtes sjuka, men inga smittosamma sjukdomar. Hemmet i alla afseenden förstklassigt.
Rikstel. 88 44. Allm. tel. 99 44.

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå

54 Drottninggatan, kl. 11—4.

Upplysningar lämnas angående *läroanstalter* och *arbetsområden* tillgängliga för kvinnor.

Anmälningar mottagas till inträde i förbundets *sjukkassa*.

Äfven personer, som icke äro medlemmar af förbundet, kunna blifva delegare i densamma.

Byrån mottager anmälningar af *nya medlemmar*.

Byrån mottager prenumeration å *tidskriften DAGNY*.

Upplysningar lämnas om kvinnans kommunalrättigheter, såsom angående rösträtt vid val af stadsfullmäktige, prester, skolråd, ledamöter af fattigvårdsstyrelsen m. m.

Uppritade Broderimönster

i största urval från 25 öre, färglagda från 75 öre till högre priser. Konstnärliga namn från 20 öre.

All sorts märkning emottages.

Största urval af uppritade, påbörjade och färdiga broderier samt garn, silke & tyger.

Italienska och franska Spetsar.

Elever i handarbeten, ritning och målning emottagas.

Fru Eva Kullens originella svenska nationaldräkter.

Beställningar å Fanor och Standar till föreningar emottagas.

Order expedieras äfven till landsorten.

Hallins Slöjd- och Broderiaffär,

Lilla Vattugatan 21,

Allm. tel. 22097. Stockholm.

Vår drottning.

Af en person, som under en lång följd af år åtnjutit förmånen att på nära håll följa drottning Sofias ädla och oförtrutna arbete för de lidande och olyckliga af vårt folk, hafva vi mottagit följande »strödda anteckningar».

* * *

Vår drottning fyllde den 9 juli 70 år.

I nära ett halft sekel har drottning Sofia tillhört det svenska folket och dock torde många svenskar ej känna hvad hon verkligen varit och gjort för sitt land. Själ en bland de lidande har hon tvungits att föra en sjuklings afstängda tillvaro, och för öfrigt hör hon till dem, som ej vilja synas där de ej kunna verka, som ej lägga i dagen ett intresse, som de ej verkligen känna.

Hennes natur är mera långsam, grundlig och praktisk, hennes arbete präglas därför af denna planmässiga gedigenhet, som lämnar ett varaktigt resultat och äger utvecklingsmöjligheter. Få personer äga såsom hon förmågan att inlägga glädje, nit och kraft i arbetet och sätta fart däruti.

En af våra statsmän, nu af tiden, som i många år var drottningens hjälp, yttrade en gång: »Jag har aldrig sammanträffat med någon icke svensk född, som så väl behärskar svenska språket som vår drottning, och sällan med någon med så godt minne». Dessa egenskaper ha möjliggjort för henne att kunna delta i så många styrelser och komitéer, i flera såsom ordförande, och *en utmärkt sådan*. Numera för ej drottningen ordet, men hon deltar lifligt i diskussionerna vid de sammanträden hon bevisar.

Drottning Sofia är ej af dem, som planlöst gifva, hon vill gärna med sin gåfva söka stödja och leda den fattiga till själf-försörjning. Gifva arbete, och få sådant arbete verkställt, som i

sin ordning kan blifva till verklig hjälp, det är den princip, som följes på de s. k. fattigmottagningarna i drottningens bibliotek på slottet.

Redan som härtiginna af Östergötland grundlade drottningen »Hemmet för frigifna kvinnor» och väckte därmed till lif samhällets ansvarskänsla gent emot dessa fallna, som uttjänt sitt straff och hvilka så väl behöfva ett stöd för att ej återfalla i sitt brott och åter komma i fängelset. »Stockholms skyddsförening» och »Fruentimmers arbetsförening» är äfven en hennes skapelse. Nyare tider ha sökt andra former för samma sak, men i längden skall dock den princip, hon med detta arbete ville få fram, bevisa sig vara den riktiga: den burgna husmodern skall möta den fattiga husmodern med deltagande, stödjande och uppmuntrande, samt arbetsgifvande så långt som möjligt.

* * *

Den största insatsen af kraft och intressé har dock drottning Sofia nedlagt i sitt bemödande att höja vår sjukvård och att i detta arbete införa den bildade kvinnan.

Och arbetet har krönts med en så lysande framgång att den lilla eld hon tände nu flammor mäktigt öfver hela vårt land. Dock torde blott få veta att vår drottning är upphovet till alltsammans och nutidens sjuka ana väl ej hvad allt hon verkat för deras bästa.

Utom allt det personliga arbete drottningen nedlagt i sjukvårdsföretag, har hon med frikostig hand understödt flera personers resor i utlandet för studier, så väl läkare som sjuksköterskor.

Utom Sofiahemmets sjukhus, som ju till stor del har att tacka hennes frikostighet för sin tillkomst och vidare utveckling, ha flera andra välgörenhetsföretag understöds af drottningens kassa, såsom arbetarehem, aktiebolagen Vanadislunden och Hemtrefnad, det senare, som bekant, afsedt att lämna bostad åt själf-försörjande kvinnor. Drottningens sista verk är det ålderdomshem, som f. n. är under uppförande i Sofiahemmets omedelbara närhet.

Högt älskar drottningen naturen, helst skogsnatur, somrarna tillbringar hon ju gärna i någon skogig trakt i olika delar af vårt land. Att studera kartor hör till hennes favoritnöjen och hon är i ovanlig grad förtrogen med hela vårt land och känner namnen på minsta lilla ort.

* * *

Hvad drottning Sofia velat verka för och hvari det arf består, som hon önskat efterlämna åt Sveriges kvinnor, kan sammanfattas i följande satser:

Visa den fallna och hjälplösa barmhärtighet och sök åter-skänka honom åt samhället.

Ställ dig stödjande och förstående vid den fattiga husmoderns sida och gif något af dig själf med din gåfva.

Förljufva den sjukes lidandesdagar och anse ingen syssla för ringa, då det gäller att tjäna dina medmänniskor.

* ————— *

Drottning Filippa.

Ett femhundraårsminne.

För femhundra år sedan — sommaren 1406 — höll man just på med afslutandet af de viktiga äktenskapsförhandlingar, som under unionsdrottningen Margaretas ledning fördes mellan den skandinaviska nordens å ena sidan och det redan då mäktiga och ansedda konungariket England å den andra. Ingåendet af ett godt och förmånligt äktenskap var nämligen i fostermoderns tycke nu det angelägnaste för den unge konung Erik, hvilken, enligt Kristian Pedersens danska krönika, »som en lille deilig Dreng» 1388 fem år gammal kommit från Pommern öfver till Danmark, åtföljd af sin syster Katarina. Prinsessan sändes ofördröjligen därifrån till Sverige för att uppfostras i Vadstena, och Margareta hade redan påfvens tillstånd att trots hennes späda ålder viga henne till nunna. Men som den statskloka drottningen ansåg Katarina som arfvinge till nordens kronor så länge Erik ännu var barn, ville hon i detta afseende icke förhasta sig, utan uppsköt tills vidare därmed.

Nu var konung Erik fullvuxen och allt sedan mötet i Kalmar 1397 krönt konung af Danmark, Sverige och Norge. Den tilltänkta bruden var Filippa, dotter till Englands konung Henrik IV af den berömda ätten Plantagenet, redan då delad i de tvänne historiskt ryktbara grenarna Lancaster och York. Med undantag af de båda prinsessorna af det kejsrerliga huset Österrike, Kristian Tyranns och konung Sigismunds drottningar, har kanske ingen mera högättad furstinna delat tronen med någon svensk konung.

Ehuru det i den svenska rimkrönikan framställes som vore Filippas och Eriks äktenskap helt och hållet Margaretas verk, lär det dock hafva varit hos den engelska konungen, som tanken på att inympa den röda rosens spädaste telning i nordens nya konungastam först uppkom. Margareta hade just vunnit segern vid Falköping öfver Albrekt af Mecklenburg, och ryktet därom uppfylde hela norra Europa. Henrik såg i sin granne i öster den mäktiga härskarinnan öfver tre riken, och redan året efter sin tronbestigning lät han i Danmark anställa efterforskningar rörande Erik af Pommerns verkliga utsikter till att ärfva nordens kronor. Sedan han genom sina utskickade fått klart för sig, att Erik var både vald och krönt till konung af alla tre länderna, föreslog han Margareta, att hans dotter skulle blifva den unge furstens gemål.

Förslaget upptogs gynnsamt, och i maj 1401 sände drottningen ärkediakonen i Roskilde Peder Lykke, försedd med konung Henriks lejdebref, för första gången öfver till England för att å hennes vägnar underhandla om saken. Ehuru tanken på detta äktenskap tyckes hafva varit populär i England, ser det dock icke ut som om sändebudet till en början haft någon framgång, ty det engelska riksrådet mottog detsamma mindre väl. Enligt en uppgift i Norsk Hist. Tidsk. finnes det nämligen bland engelska statspapper ett egenhändigt bref från Henrik IV, skrifvet på fransyska — detta språk var ännu alltjämt det, hvilket af den engelska konungafamiljen, som till sin härstamning var fransk, mest begagnades — och dateradt Windsor d. 24:e april 1402, däri konungen meddelar sig med sina rådsherrar angående sin dotters äktenskap. Han säger bland annat, att om dessa sett det bref han från konung Erik mottagit, skulle de icke längre motsätta sig »le désir, que Nous et les grands et le peuple avons, que le mariage se prendrait d'entre le roi et Notre très-chère et bien-aimée fille Philippe». Det ser också ut som om allt nu fogat sig efter konungens önskan, ty redan den 14 maj samma år lät Henrik i Filippas namn utfärda ett dokument, som återfinnes i den stora samling af engelska statshandlingar, som blifvit förenade under namn af Rymer's *Fœdera*, där han till sina fullmäktige utnämner sir William Bouchier och tvänne andra. Och så angelägen tyckes konungen hafva varit om detta närmande till nordnen, att han, såsom det ofta hände, då det å ömse sidor fanns en broder och en syster, till och med föreslog en förmälning äfven mellan prinsnen af Wales och prinsessan Katarina.

I juli månad voro sändebunden i Danmark, men lyckades icke att få sammanträffa med den kungliga familjen förr än i oktober, då Margareta med både Erik och Katarina befann sig på Helsingborgs slott. Till en början ser det också ut som om alla gått in på det dubbla äktenskapsförslaget, ty genom ett dokument i ofvannämnda samling förbinder sig Erik att på sin bekostnad låta till England öfverföra sin syster, väl utrustad med både smycken och kläder »i enlighet med hans egen och hennes värdighet», ifall konungen af England ville göra detsamma med sin dotter Filippa. Det strandade dock snart nog, då konung Henrik förklarade, att Erik, i händelse han icke fick några barn, måste lofva att till sin efterträdare taga en af Katarinas söner. Erik, som i framtiden skulle visa sig mycket pommerskt sinnad, hade kanske redan nu en tanke på att i så fall adoptera en af sina pommerska släktingar och gick icke in på konungen af Englands förslag.

Ehuru det engelska äktenskapet således för Katarina måste förfalla, ingick hon några år senare ett annat med en af den tyske kejsarens söner. Hon tillbragte sitt lif i det bayerska Pfalz och uppbyggde till minne af Vadstena ett birgittinerkloster nära Nürnberg, där hon ligger begravnen. Såsom moder till unionskonungen Kristoffer af Bäjern blef hon icke utan all betydelse för norden.

Under tiden hade man dock icke uppgifvit tanken på Eriks och Filippas förmålning, ehuru underhandlingarna drogo ut på tiden. I april 1404 önskade likväl det danska riksrådet att få ett bestämdt svar före Mickelsmässan. Än en gång sändes Lykke öfver till England, och i augusti var han tillbaka med ett gynnsamt sådant. Margareta ansåg nu tiden vara inne för henne att ingripa och utvalde själf med omsorg de andliga och världsliga herrar, som skulle hämta den unga konungabruden. Biskopen af Oslo, herr Eysteinn Aslakson, en framstående prelat med förnäm börd och stor lärdom, blef beskickningens ledare, och det berättas, att han vann stort erkännande i England, där han mer än en gång predikade inför konung Henrik och hans hof. Vid biskopens sida stod den svenske riddaren Thure Bengtsson Bjelke samt tvenne andra, hvars namn icke blifvit bevarade. Därjämte medföljde äfven herr Ambjörn Sannulfsson, prost vid apostlakyrkan i Bergen, samt, i och för underhandlingarnes ledande, magister Lykke. I november samlades dessa alla i Jönköping, där de sam-

manträffade med Margareta och Erik. Konungen medsände ett bref till Henrik IV, i hvilket han säger sig väl veta, att de funnos, som gärna ville lägga hinder i vägen för hans giftermål, men hoppas, att det dock nu äntligen måtte gå i fullbordan.

Äfven nu måtte dock af något skäl hela saken hafva blifvit uppskjuten, ty enligt bref, hvilka i november från Jönköping skrefvos till konung Henrik, sade sig de utskickade förgäfvos hafva väntat på gynnsam vind och att de nu af brist därpå sågo sig nödsakade att uppskjuta resan till våren.

Sedan de äntligen begifvit sig af, begaf sig kung Erik själf våren 1405 till Norge, där han i Bergen, som det heter, samlade fruor och jungfrur, riddare och svenner för att hälsa och värdigt emottaga den unga drottningen. I och för kostnaderna härför lades »en hjälp», på hela landet. Själf skulle han dock, enligt Margaretas noggranna instruktioner för Eriks norska resa, icke få emottaga prinsessan och färdas i sällskap med henne, utan Filippa skulle ensam föras till Akershus och lämnas där.

Alla dessa förberedelser voro dock förgäfvos, ty prinsessan kom icke. Någon svårighet hade åter uppstått vid underhandlingarna, ty sändebuden dröjde hela året ut i England, och det var ej förr än i december 1405 som konung Henrik, sedan en vigselceremoni genom prokuration ägt rum, äntligen lät kungöra, att hans dotter nu var drottning af Danmark, Sverige och Norge. Nu kunde sändebuden med godt samvete återvända hem.

* * *

Följande år sände Margareta åter herr Thure Bjelke till England för att hämta den unga drottningen. Man försummade dock af någon anledning att företaga resan öfver hafvet medan sommarvindarna blåste, och det ehuru konung Henrik den 22:a juni utgifvit en kunglig förordning angående sin dotters utrustning och hedersfölje på resan. Enligt en annan skrifvelse af den 22 juli tillsattes likväl först då den komité, som med det svenska riksrådet skulle dryfta frågan om Filippas hemgift. Kanske var det just denna fråga, som så länge dragit ut på tiden, och ännu i dag är man icke viss på huru den slutligen afgjordes.

Konung Henrik följde emellertid i oktober 1406 själf sin dotter till Lynn på kusten af Norfolk, där hon skulle inskeppa sig. Äfven hans gemål i andra giftet, Johanna af Navarra, och

hans yngste son voro Filippa följaktiga på resan och höllo henne sällskap, medan hon i hamnstaden väntade på gynnsam vind.

Efter en svår och stormig öfverresa landade Filippa och hennes följe i Danmark den 24:e oktober. Drottning Margareta, som väntat henne hela sommaren och varit angelägen om att själf vara närvarande vid hennes ankomst, hade af fruktan för att gå miste därom icke vågat aflägsna sig från Skåne och Seeland eller såsom hennes sed var företaga långa resor hvarken i Sverige eller Danmark, ja, man ser af bref från henne till personer, med hvilka hon hade oafslutade uppgörelser, att hon afvisar dem till en lämpligare tid, sedan den kungliga förmälningen ägt rum.

Till denna hade Margareta säkerligen i god tid gjort alla förberedelser, ty den firades med stor ståt redan den 26:e oktober i Lund och bevistades af många förnåma gäster. Den svenska rimkrönikan berättar om de skaror af ädla fruar och jungfrur, som infunno sig för att i domkyrkan öfvervara först vigseln och sedan den unga drottningens därpå följande kröningsceremoni samt de festligheter, som sedermera till hennes ära föranstaltades.

Efter bröllopet skänkte Erik och Filippa sina båda dyrbara kronor som minne af denna för hela nordens så viktiga händelse — man hoppades nämligen att genom detta äktenskap en ny dynasti skulle uppstå, under hvars regering de trenne rikena allt mer skulle växa tillsammans i endräkt och frid — till Vadstena kloster, där de sedan förvarades, till dess de af Kristian af Oldenburg godtyckligt försålles till Lybeck.

Konung Erik var vid denna tidpunkt redan tjugofyra år och enligt flera af sina samtidas utsago af ett tilltalande och ståtligt yttre. Han var högväxt och blond och enligt den pommerske historieskrifvaren Bartholdi skulle han hafva åtnjutit en lärd uppfostran, hvilket dock icke bestyrkes af skandinaviska författare. Att öfva furstliga och ridderliga idrotter hade han däremot haft det bästa tillfälle till, ty hans fostermoders hof var på sin tid en god skola för dylikt.

Till karaktären var Erik en fullkomlig motsats till sin fostermoder. Denna var klok, böjlig, slug och väl förfaren i konsten att med goda ord vinna människors bevågenhet — Erik åter uppbrusande och ytterst hårdnackad. »Skarpa och sårande ord», säger en historiker, »föllu ofta från hans läppar och aflägsnade många ifrån honom». Det måste därför hafva varit en tillfredsställelse för Margareta att finna, att den unga drottningen ägde

flera af de egenskaper konungen saknade. Enligt Holbergs utsago visade det sig snart, att Filippa var en prinsessa med stor dygd och många värdiga egenskaper, som i mycket liknade sin broder konung Henrik V, hvilken anses hafva varit stor både som krigare och statsman och en af de mest framstående regenter England någonsin haft. Det är äfven Holberg, som säger, att hennes mildhet och hänsynsfullhet i uppträdandet vann allas hjärtan, och vi bedraga oss säkerligen icke om vi säga, att det som hos Margareta var ett resultat af statsklok beräkning, hos henne berodde på verklig hjärtogodhet.

Om den unga drottningens personliga utseende och uppfostran, innan hon vid 13 års ålder lämnade sitt fädernesland, veta vi mycket litet, och ehuru det på Gripsholm af konung Erik finnes ett porträtt och två af drottning Dorotea, hennes efterträdarinna på tronen, äga vi där intet af Filippa. Det enda som i de gamla krönikorna berättas om hennes yttre människa är att Filippa var påfallande liten och späd till växten, hvaraf också Franzén i sitt berömda tal »Om svenska drottningar» tager sig anledning att säga, att den späda kroppens kvinliga behag likväl dolde en stor och manlig själs mod, klarhet och ståndaktighet. Genom att erinra oss några af de mest utpräglade släktdragen hos huset Plantagenet, kunna vi dock möjligen med någon utsikt till historisk sanning göra oss en föreställning om hennes utseende.

Filippas fader var till sitt utseende en äkta Plantagenet och så berömd för sin manliga skönhet, att han till och med på dödsbädden särskildt bekände den syndiga stolthet han däröfver alltid hyst. Hade nu den unga drottningen äfven för sin del ärft något af all denna skönhet, måste hon hafva haft ädla drag, en utsökt hy, rödblondt hår och sköna blå ögon. Att hon verkligen ägde något af det mod och den behjärtenhet som utmärkte hennes fädernesläkt, bevisas bäst af hennes beteende vid Köpenhamns försvar sommaren 1426. För ärelystnad beskylles Filippa af flere historieskrifvare, men af det hetsiga lynnet tycka vi oss icke märka något spår. Ej ens de krönikor, som berätta huru hon måste lida genom Eriks förvällande, häntyda därpå, och man får ett intryck af att hon var en kvinna i stånd att bära äfven de mest kränkande förödmjukelser med ädel tystnad och fullkomlig själfbehärskning.

Hvad hennes uppfostran och första utveckling angå, veta vi blott, att hennes moder och dennas moder i Froissarts krö-

nika omtalas som kvinnor »väl bevandrade i all slags klosterlärdom». Den förra undervisade själf sonen prins Henrik i bokliga kunskaper, och man bör kunna antaga att furstinnan, då hon sedermera öfvertog de yngre barnens uppfostran, icke underlät att förskaffa äfven dem god undervisning. Filippas broder, hertigen af Bedford, prisas som en man på höjden af sin tids bildning, och det att hon var kvinna behöfver icke för henne hafva utgjort något hinder. Drottning Johanna, hennes styfmor, var själf en för lärdom och poesi intresserad furstinna, hvarför det icke är omöjligt, att äfven nordens unga drottning fått en lärd uppfostran och vetat att draga god fördel däraf.

* * *

Liksom Margareta tyckes Filippa ständigt hafva fört ett kringresande lif (af brist på en bestämd hufvudstad) till en början i Eriks sällskap, sedermera ensam. Än vistades den unga drottningen i Vadstena, än i de uppsvenska landskapen, än på Seeland eller i de dansk-tyska hertigdömena, än besökte hon Stockholm, Gripsholm eller Kalmarhus, än Köpenhamns eller Helsingborgs slott, Roskilde eller Flensburg. Blott till Gottland, Finland och Norge tyckes hon icke hafva kommit, och det ehuru engelska historieskrifvare göra en antydning om att hon vid sin broders tronbestigning åter besökte England. De tvenne stora intressen, hvaråt hon ägnade sitt lif, voro i början af hennes äktenskap Birgittinerordens främjande och utbredande och sedermera regeringsomsorgerna och nordens väl. För det första verkade hon drifven af den varma personliga kärlek hon hyste för Vadstena, med både ord och handling. På hennes uppmaning ingrepo både Erik XIII och Henrik V för att vid de stora kyrkomötena i Konstanz och Basel tillgodose ordens bästa, och Filippa själf tillskref både kejsare och påfve i dess angelägenheter. Under Eriks och Filippas regering inträffade också Birgittinerordens blomstringstid och Birgittinerkloster började byggas ej blott i Danmark, utan snart sagdt i alla Europas länder. Så t. ex. grundades i England på den unga drottningens begäran af Henrik V det berömda Zion Abbey, dit både munkar och nunnor öfversändes från Vadstena och bibehöllo sig ända tills Henrik VIII vid reformationen upphäfde detsamma. Filippa blef själf syster i Vadstena och besökte Birgittas stiftelse både ofta och gärna.

Efter sin död erhöll hon äfven af klosterdagsbokens lakoniska författare det vittnesbördet, att hon för hans orden varit en verklig moder.

Att Filippa genom att älska Birgittas minne och Vadstena äfven lärde att älska Sverige och sitt svenska folk, ligger nära till hands. Hon visade åtminstone aldrig någon orättvis partiskhet för Danmark, och ett godt samförstånd tyckes till följe häraf under hennes regering hafva rådt de båda folken emellan, hvilket äfven af både danska och svenska historieskrifvare framhäfves.

Det ser ut som om drottningen i händelse af Eriks död skulle hafva kommit att lefva hufvudsakligast i Sverige, ty det lifgeding, som tillförsäkrades henne, bestod af Örebro slott och län, hela Värmland och delar af Dalarne. Allt eftersom Eriks karaktär urartade och hans lojhet och slapphet i regeringsärendenas handhafvande tog öfverhanden, måste den unga drottningen gripa sig an för att söka ersätta honom och visade sig därvid vara i besittning af värderika egenskaper som regentinna. Då Erik 1424 företog sin långa resa till Tyskland och Orienten, utnämndes Filippa formligen till riksföreståndarinna under hans fleråriga bortovaro. Det var under denna tid hon genomförde den för de tre folken så betydelsefulla myntreformen samt Erik ovetande af egna medel slog goda silfvermynt i stället för de klippingar af bleck och tenn han utgifvit. Rättvisans handhafvande låg henne mycket om hjärtat och hon tyckes städse hafva arbetat i bästa samförstånd med det svenska riksrådet. Aldrig måtte hon hafva skonat sig själf, då det gällde hennes plikt som regentinna, och vinter som sommar färdades hon lika oförtrutet den långa vägen mellan Danmark och Stockholm. Det var dock vid Hansans stora anfall på Köpenhamn 1428 som drottningen kanske allra mest utmärkte sig. Det var nämligen hennes rådhets och mod — därom äro gamla och nyare historieskrifvare ense — som då räddade staden från undergång.

En så ädel kvinna som Filippa synes ha varit måste det ha vållat hjärtesorg att så småningom allt tydligare se Eriks brister som regent. Dessa blefvo med åren allt större och allt mer olycksbådande för framtiden. Det var för hans råhet och våldsamhet, som hon, enligt rimkrönikan och alla äldre författare, slutligen själf föll ett offer. Drottningen hade, som Holberg påstår, drifven af ärelystnad utrustat en flotta och utsändt den för att kväsa hansesstaden Stralsunds öfvermod. Tillfölje af höst-

stormarnes våldsamhet misslyckades dock företaget. Ytterligt uppbragt häröfver skall Erik då i vredesmod så hafva misshandlat sin drottning, att hon dog af följderna däraf i Vadstena trettondag jul 1430. Senare historieskrifvare hafva dock betviflat sanningen af detta påstående och antaga, att Filippa under en af sina svenska resor helt oväntadt afled af en okänd anledning.

Drottningen sörjdes allmänt af sina tre folk, som hade orsak att beklaga hennes bortgång, ty sedan Filippas död gick det med stora steg utför med Erik och hans regering. Denne furste, som börjat lifvet med så lysande utsikter för framtiden, slutade det som nådehjon hos sin släkt i Pommern, sedan han bortslösat och missbrukat alla de rika gåfvor lifvet åt honom medfört.

Endast i ett afseende missräknade sig nordens på Filippa af England — hon skänkte aldrig sina folk en arfvinge till de trenne kronorna. Hade Kalmarunionen blifvit varaktigare än den blef, ifall hon blifvit moder åt en son? Här måste den historiskt intresserade ovillkorligen sätta ett frågetecken.

Filippa begrofs i Sankt Annas kor eller kapell i Vadstena, som hon själf låtit uppföra, och hennes grafsten visas ännu i dag i den nyrestaureerade Blåkyrkan. Den prydes af den korfästes bild och Englands vapen, och grafstenen omtalar att hon var konung Henrik IV:s dotter, drottning af Sverige, Danmark och Norge och hertiginna af Pommern.

Ebba Ramsay.

— * —

Svensk natur.

Från kupéfönstret.

Hälleberg och rullstenar, uppskjutande ur jordytan som de runda ryggarna af väldiga förhistoriska djur eller vildt kringkastade liksom af jättehand — spirande, kraftig, oemotståndlig vegetation öfver, omkring och emellan dem, hvarhålst en tumsbred plats finnes. Sådant ter sig det svenska landet från söder upp mot nord!

Öfverallt går granen sin väg rakt fram. Blir hon hejdad, stannar hon kanske i växten, men med en hållning så käck, som

stode hon blott i bidan på gynnsammare tider för att skjuta sin spira lika himmelshögt som kamraten vid hennes sida.

Och björken håller henne trofast sällskap, följer henne så godt hon förmår genom lust och nöd. Som späd planta böjer och vrider hon sig fram emellan stenblocken, finlämmad och smärt. Ofta hinner hon ej bli mera än en förkrympt liten varelse, som hänger hufvudet i stilla resignation. Ibland händer väl ock, att hon, hunnen till en viss höjd, icke finner mera näring. Då böjer hon sig och dör i sin ungdoms fågring. Men det är hart när otroligt, hur väl hon förstår att söka sig fram i denna hårda, vresiga jordmån, där hennes rötter i alla riktningar hämmas af stengrund. All den möda det kostat henne att »komma sig upp» lämnar väl djupa spår i hennes hållning, men hur förvriden hennes hvitglänsande stam än står där till slut, graciös är hon alltid, och det ser nästan ut som blandade hon med en känsla af triumf sina ljusa lockar med granens mörka. Vid hennes fot leka och svärma små pyramidformiga enar samt hela skogar i miniatyr af ormbunkar, lingon- och blåbärsris. Stundtals ställer sig en tvär och vresig ek bred och axelstark i hennes väg. Den står så trygg i känslan af sitt sällsynta majestät, men hvarken björken eller granen låta störa sig däraf, utan hylla sig fortfarande till hvarandra.

Så viker skogen med ens aktningsfullt åt sidan för ett stycke odlad mark. Men den vajande säden döljer ännu ofta i sin midt månget förirradt jätteblock, mot hvilket liens egg i skördetid lägger sig. Sen kommer en bäck ilande, men det går icke så fort som han skulle önska, ty han tyckes ha till uppgift att forsla sten liksom forsarne i högan nord föra timmer. Och midt i en vild stenöken ligger stundom en djupblå insjö och drömmar.

Hvilket land af motsatser! Hårt och kallt på ytan med rika möjligheter på djupet. Kargt och ovänligt mången gång, men dess emellan så leende, så betagande fagert. Naturen gör sitt bästa att smycka det, trots alla dess frånstötande later. Ingenting är tåligare och ihärdigare än naturen. Aldrig förtröttas hon. Hon räknar icke åren och begär blott att få arbeta i fred, helt oförmärkt.

Men vill människan hjälpa naturen här i denna oländiga mark, får hon taga exempel efter henne. Tar frosten den första brodden, så blir det att börja på nytt. Låter värmen vänta på sig, så får man bida med tålmod; hotar regnet att skölja bort

månaders flitig möda — man får böja hufvudet och resignera. Gå tusen rika möjligheter i kvaf — det tusendeförsta kan möjligen skjuta upp i ljus och sol. Den som väntat är efter år frukt af ett ungt träd, vänte ännu i tio — allt går så långsamt i vårt land. Tjugo gånger kunna vi säga nu blir det vår! — men lika många nya vintrar komma emellan. Och så, när vi icke längre vänta den, se vi oss på en gång midt uppe i våren. Den som trots all röjning finner hällestenar midt i åkerrenen, förtvifla ej: det finns djup mylla rundt omkring. Och den som känner sig maktlös gent emot stenöknen, han har ju sjöarna och hafvet!

Hur innerligt förknippad med detta lands natur är icke folkets! Eller visar sig icke i svenska folkets kynne just samma motsatser?

På samma gång hårdhet och vekhet, tvär motspänstighet och mild enträgenhet, barsk ärlighet och mjuk innerlighet, långsam utveckling, inbundenhet och dolda rikedomar i karaktären, svårmodigt allvar eller leende älskvärdhet. Där man trott sig finna odlad mark, bryter plötsligt urformationen fram i dagen med en vildhet som förfäras. Och där man kanske gång på gång stött på klippnaturen framvälla med ens förfriskande vattuflöden.

Med samma tåligen egensinne, som vegetationen lägger i dagen under sin strid på lif och död mot den karga jordmånen, tvingar bonden fram gränsmärket för sin teg, fot för fot, öfver den till synes mest hopplöst sterila mark. Och var det icke med samma seghet, som den svenke krigaren fordom högg sig fram öfver slagfälten? Var det icke något af denna samma klippnatur, som förmådde honom att stå där han ställdes utan att rygga för tusen dödar?

Att det finns malm i den svenka karaktären, det ha svenska män och kvinnor visat mer än en gång, men ännu finns det opejlade djup af trohet och innerlighet, som vänta på att lyftas upp i dagen. Hand i hand med den försynta tillbakadragenheten går trotsig oförvägenhet och icke långt från den kända tungsintheten — sorgen i rosenrödt — bör den trygga käckheten. Men länge, länge dröjer det, innan barn- och ungdomssådden gå i frö hos mannen.

Detta svenska folk, så ett med den mark ur hvilken det vuxit, att det bär prägeln af själfva dess natur, skall det en gång i framtidens dagar kunna plånas ut ur de fria nationernas led?

Skall icke dess nu förborgade hällebergs- och vikinganatur då bryta fram i all sin väldiga kraft och krossa hvarje försök i den riktningen? Skola icke sönerna af »det folk, som blödt på Narvas hed, på Lütsens kullar», hällre med sitt hjärteblod dränka hvarje tufva af fosterjorden än lämna en fot bredd däraf i främmande hand?

Svaret — andlöst bida vi svaret! Och det kommer, långt norrifrån, som ett dånande eko från granithällar, som en mäktig susning genom milsvida skogar, som en brusande kör af röster öfver fria vidder: Sker det — ja, *måste* det ske en gång — då stundar för visso de gamles Ragnarök.

Sten.

Skisser från Frankrike. *

III.

Nancy.

April 1906.

Det är åter vår, denna ljusa, luftiga, hvita vår, som likt en brysselslöja breder sig öfver landskapet; denna späda, ljusa franska vår, som liknar ett trollspel, en dröm.

Den har knappast någon färg, så nära det hvita är den; d. v. s. den bär alla sina färger på sin palett; den påminner också om en ung konfirmand, hvitt i hvitt, själf vårens sinnebild. Det är som om hela naturen bad i denna stund: »*N'y touchez pas!* Låt mig ännu vara ung och ren, behålla min ljusa dräkt med den bländande blomsnön, låt mig ännu vara omedveten om hvad lifvet innebär, hur het striden kan vara!»

Och underligt är hur människan liksom formas af den jord där hon vuxit upp, hur seder och bruk slå ut olika, hur olika våren kommer till skilda länder. Hos oss bli alla färger så skarpa, så klara, som vore de af glas, den svenska våren är lik ett rosigt, klart ansikte utan flor, utan något som förmildrar, förtonar de skarpa och ofta alltför hårda dragen. Grundfärgerna återfinnas, men hvar denna franska palett?

* Detta bref har af utrymmesskäl ej förr kunnat införas, ehuru det långt tidigare kommit red. tillhanda.

Dessa färger ha vi ej, hela denna underbara färgskala af de finaste nyanser — dessa skogar af hvitbok, dessa bländande magnoliablommor, som likna jättebuketter af höga neckrosor, denna gula, doftande mimosa mot de svarta cypresserna, dessa härliga granar med de långa barren; hela denna trolska värld, som vi här skåda i parker och trädgårdar.

Och öfverallt detta den mångfärgade, fint nyanserade gråvioletta skiftning, som man finner i det franska landskapet, och som man ej ser på andra sidan Rhen.

Frankrike är alltid likt en dansös, insvept i en tunn slöja; naturen är alltid klädd, hon visar sig aldrig i sitt oskyldighets-tillstånd — alltid genom dimfloret. Hon är draperad, omväfd, smyckad, konstlad som till fest; det är något överkligt om henne liksom omkring den franska kvinnan, utsprungen ur denna jord; liksom naturen tog fransyskan form och färg af de evigt skiftande nyanserna, hon sög kraft ur den fruktbara jordmånen, arbetsamhet och sparsamhet ur den traditionella källan *Frankrike*.

Men på sin gång genom sekler tog hon smutsen med, smutsen som för henne ej är något frånstötande, snarare ännu en färgton. Den klassiska smutsen hör till det franska landskapet, hur skulle den koketta fransyskan eljest kunna ha rätt att lyfta spetskjolen så högt och så graciöst?

Men hur man än må beundra denna härdiga ras, deras vackra språk och luftslöjan som breder sina finaste spindelväfs-trådar öfver det franska landskapet; hur mycket man än må beundra allt detta blir grundtonen dock främmande, och skalan, som de spela sina känslor på, är ej byggd som vår; den har mellantoner som vi ej känna; vibrationer som vi ej uppfatta; drillerna äro deras smak; de sakna de djupa, de gripande, de mäktiga ackorden.

I denna ljusa vår, på den slingrande vägen, mellan de hvita murarna, hvaröfver de knoppande träden sticka fram och murgrönan smyger sig tätt intill träd och buskar, ser jag en svart läsande präst. Han läser och läser och ser ej våren omkring sig, ser intet af det verkliga, fördjupar sig blott i det osynligas värld. Och plötsligt blir han för mig som katolicismen personifierad, gående liksom den sin dystra väg midt i den knoppande naturen, som aldrig står still, som man nästan hör spricka ut, växa och förvandlas; i allt är lif, utveckling, rörelse, blott katolicismen trampar sin nötta väg — — —.

S:t Nicolas-du-Port.

Stadens förnämsta sevärdhet — för att ej säga enda — är katedralen. Den är byggd på 1500-talet, och ansågs på sin tid som en af Frankrikes vackraste. Tyvärr förstördes den till stor del 1635 af — *svenskarna*, som under 30-åriga kriget kommo ända hit och för alltid fäste sitt namn vid denna barbariska handling. Staden har sedan dess aldrig återvunnit sin förra glans. Gallerverken å kyrkan äro till stor del nedbrutna, helgonbilderna förstörda, blott själfva stommen med sina kolossala dimensioner talar om en förgången storhetstid, då ända till 30,000 pilgrimer vallfärdade till den heliga Nikolai festen.

En lothringisk riddare från Varangéville strax bredvid, hemförde från Italien relikier af detta helgon — under följde på under — pilgrimernas antal växte, och den nuvarande katedralen är den tredje i storlek och ordning, som växte upp från det i början oansenliga templet. Relikerna utminuterades; af helgonets ben återstodo sju undergörande skärfvor, som förvaras där än i dag.

Ett litet museum, fullt af skatter och preciosa, finnes äfven. Bland annat en dyrbar mässhake, som Stanislas' dotter, Maria Leszczinska, Ludvig XV:s gemål, högst egenhändigt broderat.

Katedralen för öfrigt gör ett egendomligt intryck, byggd som den är i form af ett skepp med en sviktande pelare, likt en af vinden böjd mast. Som en detroniserad storhet står det vacklande jätteskeppet i den smutsigaste småstad jag någonsin skådat. Hela staden var blott en rad af sophögar, och omkring dem vältrade sig barnen och uti dem gräfde hundarna, och detta i ett sekel, då bakterier och mikrober ha ett så högt anseende, att deras blotta namn fruktas.

Här måste de blomstra och frodas, och sannerligen behöfs ett undergörande helgon i denna sopornas stad.

Tyvärr lär den helige Nikolaus egentligen blott beskydda de sjöfarande, ehuru han kanske själf aldrig sett hafvet, men troligen sträcker han sin undergörande hand äfven öfver farkosterna å floden Meurthe, att döma af alla silfverminiatyrskepp, som förärats honom af tacksamma köpmän.

Toul.

Toul är garnisonsstad; halfva dess befolkning utgöres af militärer.

Omgifven af höga vallar, ligger staden mellan »canal de la Marne au Rhin», denna Frankrikes jättepulsåder, och Mosels venstra strand.

Slingrande, buktande gator, gamla hus, inbyggda torg, medeltidsanda öfver själfva staden, som för öfrigt är snyggare än andra småstäder i Lothringen; men så har väl också militären hjälpt till att disciplinera befolkningen och vänja den vid bättre hygieniska förhållanden.

Katedralen S:t Etienne härstammande från 13:e, 14:e och 15:e seklen ger också staden ett berättigadt anseende. Fasaden är gotisk, liksom kyrkan i dess helhet, ehuru med två ditbyggda kapell i renässansstil.

Intrycket är mäktigt; proportionerna väl afvägda; en orgel från 18:e seklet hvilar på ett hvalf i nästan rak linie och förskräcker den besökande. Det berättas att arkitekten, som utfört detta snilleprof, själf aldrig vågade passera därinunder.

I ett af kapellen förvaras en stentron från 10:e seklet, som tillhört biskopen S:t Gerard, katedralens grundläggare. Den är sällsynt vacker till form och mönster, och häpnar man öfver hvad konsten för nära tusen år tillbaka frambragt. Vår tid kan upptäcka maskiner, förstörelseredskap, underbara saker helt visst, men konsten lefver blott på gamla minnen och har endast bestånd genom att den ständigt hämtar näring af de djupa rötter, som den slagit genom sekler.

Klostret, som hör ihop med katedralen, bildar en fyrkant med härliga, väl bibehållna pelargångar; smutsiga gatungar kasta nu boll, där fordorm endast munkarna läste sina böner.

Revolutionen har här som öfverallt förstört helgonbilderna och nutiden har ej råd att åter uppsätta dem; helgon och nutid trifvas ej samman och därför ser man öfverallt i Frankrike dessa tomma nischer. Blott helgonens multnade ben förvaras bland kyrkans relikier.

Från katedralen styrde vi våra steg till kyrkan *Saint-Gengoult*, äfven den med praktfulla pelargångar. De gotiska hvalfbågarna med de i sten huggna mönstren bildade som ramar för den lilla trädgården där innanför, hvilken med sin ljusa grönska stack af emot arkitekturens knypvelverk. Munkarna här voro äfven försvunna, försvunna alla dessa mumlande präster. En ny tid har brutit in i Frankrike — en brytningstid mellan kyrka och stat, ett löstagande af kyrkans klenod ur statens infattning. Stenen har

samma värde för det — blott infattningen blir en annan eller ingen.

Metz.

Men huru lämna Lothringen utan att nämna några ord om den saknade, den begråtna, den alltid älskade staden Metz, staden med fransk underfärg och tysk fernissa!

Som stad tror jag ej att Metz kommer att förlora på att den nu tillhör Tyskland — åtminstone arbetas oafbrutet på dess försköning; gator rifvas upp, nya anläggas, hela byar läggas till stadens område, renhållningen förbättras och snart nog är Metz lika snygg som andra tyska städer.

Underligt kändes vara i denna stad med två tungor, en fransysk och en tysk — med hjärnan tysk och hjärtat franskt.

Tyskan skall vara och är också det officiella språket, men alla tala hellre fransyska, t. o. m. soldaten i den tyska uniformen svarar på fransyska om man tilltalar honom. Ett stadsbud, som jag tillfrågade hur det kändes att vara under Tyskland, svarade helt filosofiskt: »*Man måste lära sig allt här i lifvet*». Men i blicken stod saknaden skrifven.

Som läge är Metz bedårande; från terrassen, som utgör stadens promenadplats, behärskar man hela landskapet med de böljande bergens linier och Mosel som grönglimmande och silfverglittrande slingrar sig — graciöst som det anstår och ägnar en fransyska — genom det leende, bördiga landskapet.

Och när man står där på terrassen och ser solen gå ned bakom dessa blånande berg och sända sina sista guldstrålar öfver den annekterade staden — krigsbytet åt en segrande nation — så förstår man det ständigt blödande såret, sorgen öfver älskingsbarnet, som Frankrike mist och som nu uppfostras på tyskt manér.

Också sker det militäriskt. Sådana kaserner som i Metz finnas ingenstädes i Tyskland, sådana genomgripande förbättringar i hygieniskt afseende behöfver ingen tysk stad. Det är de franska vanorna, de franska synderna som skola rensas bort, för att ersättas af — de tyska.

Men i Nancys aula å universitet står bilden af den sörjande Metz, höljd i krusflor.

Cl. Fl—d.

Internationella Kvinnoförbundets möte i Paris.

Det Internationella Kvinnoförbundet I. C. W. skall enligt beslut, fattadt å Berlinerkongressen 1904, sammanträda minst två gånger till s. k. Executive-möte under den 5-års-period, som förflyter mellan hvarje kongress.

I dessa möten delta såsom själfskrifna ledamöter Internationella Kvinnoförbundets styrelse, ordförandena i de federerade nationalförbunden och ordförandena i Internationella Kvinnoförbundets kommittéer och de s. k. vice hederspresidenterna (personer, som af I. C. W. fått i uppdrag att i deras land söka bilda ett nationalförbund).

I år hade Paris blifvit utsedt som mötesplats för Executive-mötet och till mötesdagar hade man valt 15—16 juni, för att vi skulle blifva i tillfälle att öfvervara dels den s. k. konferensen i Versailles (afhålls årligen 14 juni) och dels det franska nationalförbundets generalförsamling den 17 juni. Denna anordning förlänade Executive-mötet en annan karaktär, det blef ej blott ett vanligt styrelsemöte, på hvilket förbundets inre angelägenheter dryftades, utan det kom därigenom att omfatta och beröra kvinnosakens stora lifsfrågor och blifva ett inlägg för dessa; utbytet af mötet blef därför också för oss, som deltog uti detsamma, långt rikare och fullödigare.

Internationella Kvinnoförbundets styrelse utgöres denna 5-års-period af vicedrottningen af Irland, Countess Aberdeen (ordförande), Frau Marie Stritt, fru Anna Hierta-Retzius, madame Jules Siegfried (vice ordförande), mrs M. Ogilvie Gordon (korresponderande sekreterare), miss Martina Kramers (protokollförande sekreterare), mrs Sophie Sanford (skattmästare).

Executive-mötet var talrikt besökt denna gången, i det att endast Danmark, Viktoria och Argentina hade underlåtit att sända representanter. Amerikanska nationalförbundet representerades af mrs Carrie Chapman Catt (ställföreträdare för mrs Wood Swift), England af miss Emily Janes, Frankrike af mademoiselle Sarah Monod, Tyskland af Frau Helene von Förster, Österrike af Frau Marianne Hainisch, Holland af mevrouw Van Dorp-Verdam, Belgien af juris doktor Marie Popelin, Syd-Australien af mrs Charles Birks, Un-

gern af Frau Auguste Rosenberg, Tasmanien af Mrs Dobson, Syd-Wales af Mrs Donohoe, Nya Zeeland af Miss Sivewright, Canada af Mrs Willoughby Cummings, Italien af Contessa Spaletti Rasponi, Norge af Fröken Gina Krog, Sverige af Doktor Ellen Sandelin (Svenska nationalförbundets korresponderande sekreterare), Finland af Baronessan Alexandra Gripenberg. Internationella finanskommittén representerades af sin ordförande Fräulein Helene Lange, presskommittén af sin ordförande Mrs Willoughby Cummings, rösträttskommittén af Mrs Foster-Avery (suppleant för Reverend Anne Shaw), kommittén för hvita slafhandels bekämpande af sin ordförande Madame Avril de S:te Croix (tillika sekreterare i franska nationalförbundet), kommittén för »Nationalities» af sin ordförande Mademoiselle Camille Vidart, freds- och skiljedomskommittén af Mrs Ida Husted-Harper (suppleant för ordföranden Mrs May Wright-Sewall) samt kommittén för »Revision of Constitution and Standing Orders» (stadgeändringskommittén) af sin ordförande Countess Aberdeen. Lagkommitténs ordförande Freiin von Beschwitz hade ej infunnit sig personligen och ej heller sändt ställföreträdare.

Stadgeändringskommittén (den bestod förutom af Internationella Kvinnoförbundets styrelse, af mevrouw Van Dorp-Verdam och Mademoiselle Sarah Monod) hade 12 och 13 juni sammanträden under Lady Aberdeens ordförandeskap; som många förslag till stadgeändringar förelågo till behandling, var det i sanning ett drygt arbete, kommittén hade att utföra dessa tvenne dagar för att blifva färdig därmed, innan Executive-mötet sammanträdde fredagen den 15 juni. Executive-mötena höllos i Cercle du Travail Féminin, 35 Boulevard des Capucines, från 9 på morgonen till 6 e. m., endast med afbrott för lunch.

Från förhandlingarna må nämnas, att tvänne nya nationalförbund inkorporerades med Internationella Kvinnoförbundet, nämligen Queenslands och Belgiens nationalförbund.

Fröken Gripenberg redogjorde för en resa, hon på uppdrag af Lady Aberdeen företagit till Grekland och Turkiet i ändamål att därstädes organisera nationalförbund. Af föredraget framgick, att i Grekland var bildandet af ett nationalförbund omedelbart förestående, men att däremot förhållandena i Turkiet ej vore sådana, att man nu kunde tänka på att få i stånd ett nationalförbund, ehuru mycket intresse visades saken i de kretsar Fröken Gripenberg kommit i beröring med.

Vidare uppläste mrs Sanford en rapport öfver en resa, hon företagit till Portugal i syfte att få till stånd ett nationalförbund därstädes: hon hade emellertid fått det bestämda intrycket, att härpå ej vore att tänka under den närmaste tiden.

Fröken Gripenberg, hvilken som bekant varit med om grundandet af I. C. W. och under en 5-årsperiod varit dess skattmästare samt är vice hederspresident för Finland, ställde nu i utsikt bildandet af ett nationalförbund i Finland, hvilket meddelande mottogs med mycket intresse.

Bland de förslag till ändringar i »Constitution» och »Standing Orders», som revisionskommittén förelade Executive-mötet, var det intet, för hvilket intresset visade sig så starkt som det, som föranleddes af Norska nationalförbundets åtgärd förra året att sprida skriften »Norway» med de öfriga nationalförbundens hjälp utöfver världen. I Dagny förekom förra året utförliga redogörelser för denna sak, så det torde vara tillräckligt att endast påminna om, att »Norway» innehöll en redogörelse för konflikten mellan Sverige och Norge ur ensidig norsk synpunkt, ägnad att framställa vårt land som den förolämpande parten och Norge som den förorättade och därför i sin fulla rätt att handla som det gjorde den 7:de juni. Svenska nationalförbundet, som ansåg, att det stred mot Internationella Kvinnoförbundets stadgar att begagna detsamma som ett forum för politiska strider, beslöt att utsända en protest mot Norska nationalförbundets handlingssätt. Svenska nationalförbundet inskränkte sig emellertid ej till denna åtgärd, utan genom sin ordförande fru Anna Hierta-Retzii insände det till ett i London förra året af styrelsen för I. C. W. hållet möte förslag om, att i stadgarne skulle införas följande betämmelse: »att nationella stridigheter och konflikter emellan de federerade nationalförbunden ej få tagas upp till diskussion».

Med anledning af fru Retzii förslag enade sig alla de närvarande styrelseledamöterna (utom miss Kramers) om att öfersända till revisionskommittén följande förslag till ändring af artikel II i I. C. W:s konstitution:

1) International Council är ej stiftadt i något visst partiintresse och dess program utesluter alla politiska och religiösa frågor.

2) — —

3) Officiella skrivelser, afsedda att cirkulera bland International Councils olika föreningar, skola ej beröra sådana frågor af

politisk och religiös natur, som behandla det ömsesidiga förhållandet mellan ett par eller flera länder.*

I oförändrad form framlade revisionskommittén detta förslag på Executive-mötet; miss Kramer var fortfarande den enda af kommitténs ledamöter, som motsatte sig detsamma.

Norska representanten fröken Gina Krog försvarade i ett långt anförande utsändandet af »Norway», som enligt hennes omdöme vore ett historiskt dokument (!), hvarför dess kringläsning ej kunde rubriceras som propaganda; hon påstod vidare, att de norska kvinnorna varit tvungna att taga detta steg, emedan Norge ej hade några representanter i utlandet, som kunde tala dess sak. Hon uppläste dessutom ett telegram, underteckadt af ordförandena i de föreningar, som tillhöra Norska nationalförbundet, hvaruti på det mest energiska sätt protesterades mot den ofvan anförda stadgeändringen.

På förslag af mrs Chapman Catt återförvisades emellertid förslaget till revisionskommittén i och för en del redaktionella ändringar, hvilket hade till följd att mötet, som skulle afslutas den 16, måste fortsätta ännu en dag.

Det nya förslaget, som framlades den 18:de, hade följande lydelse:

1) International Council är ej stiftadt i något visst partiintresse och dess program utesluter alla politiska och religiösa frågor af sådan natur, att de kunna skadligt inverka på förhållandet mellan ett par eller flera länder.

2) — —

3) Nationalförbunden äga rätt att sins emellan utbyta hvilka meddelanden de finna för godt, men få ej i International Councils namn utsända bland de olika nationalförbunden officiella skrivelser, behandlande sådana ämnen som beröras i punkt 1. **

* Den engelska texten lyder:

1) This International Council is organised in the interests of no one particular propaganda and excludes from its program questions of a party-political or religious nature.

2) — —

3) Any propaganda to be officially circulated among the federated National Councils shall exclude party-political or religious questions which deal with the inter-relationship of two or more countries.

** Den engelska texten lyder:

1) This International Council is organised in the interest of no one particular propaganda and excludes from its program political and religious

I denna form gick förslaget enhälligt igenom, med undantag af att fröken Krog nedlade sin stämman. Nämnas bör, att fröken Krog framställde proposition om, att *ingen* stadgeändring i ofvan antydd riktning skulle företagas.

När det därför i Verdens Gang af 25 juni d. å. säges, att fröken Krogs mening segrade för så vidt som den »nye Rubrik, som Svenskerne vilde have ind i Raadets Love, er bleven meget modificeret i den af Fröken Krog antydede Retning», så är detta ej korrekt.

* * *

I det föregående har det redan, men i förbigående, talats om konferensen i Versailles den 14 och om Franska Nationalförbundets generalförsamling, som afhölls den 17 juni i Salle des Ingénieurs Civils, Rue de Blanche 19.

Vid det första af dessa möten, konferensen i Versailles, som afhölls vid ett ställe, kalladt Les Ombrages, upplästes rapporter om »Oeuvres féminines Chrétiennes et Philantropiques» och vid den sednare, rapporter, som berörde Franska Nationalförbundets arbete under det gångna arbetsåret. Franska Nationalförbundet har uppdelat sitt arbete i 4 sektioner, en för »Assistance», en för »Education», en för »Législation» och slutligen en för »Travail». Från dessa olika arbetsområden lämnades rapporter af dessa sektioners ordförande, nämligen af: m:me Eugénie Weill, m:me Pauline Kergomard (inspektris för »les Ecoles maternelles), m:me d'Abbadie d'Arrast och M:me Léon Pégard.

Franska Nationalförbundets sekreterare, m:me Avril de S:te Croix (som bekant en af förkämparna för hvita slafhandels undertryckande) lämnade äfvenledes vid detta tillfälle en särdeles intressant öfversikt öfver Franska Nationalförbundets verksamhet.

Internationella förbundets president, lady Aberdeen, höll både på detta möte och på konferensen i Versailles hälsningstal på sina egna och på de öfriga delegerades vägnar. Lady Aber-

questions of a controversial nature, affecting the inter-relationship between two or more countries.

2) — — — — —

3) National Councils are at liberty to make what communications they wish between each other, but any propaganda to be officially circulated among federated National Councils in the name of International Council of Women shall not deal with the subjects, referred to in section 1.

deen är en utmärkt talarinna, hon talar på ett synnerligt älskvärdt och vinnande sätt, uttrycker sig klart och bestämdt, men tillika andas allt hon säger en sådan hjärtats godhet och mildhet, att hon därför verkar medryckande och öfvertygande. För henne står det klart, att just för hemmets och familjens skull måste kvinnorna blifva likställda med männen i rättigheter och skyldigheter, hon manar kvinnan till att känna ansvar för sina handlingar och framhåller, att ansvaret är större och djupare i den mån våra rättigheter ökas.

Många sådana ädla, framstående personligheter som lady Aberdeen i våra leder, den önskan uppstiger ofrivilligt i ens hjärta, då man ser henne och hör henne och då man talar med henne.

Vid Franska nationalförbundets möte framfördes hälsningar från de flesta närvarande delegerade (äfvén af fru Hierta-Retzius). Mest anklång vann fröken Gripenbergs anförande med anledning af, att de finska kvinnorna hade fått rösträtt och valrätt.

Angående den sällskapliga sidan af Executive-mötet — ty en sådan fanns ju naturligtvis också — så kan man ej nog berömmande omtala den älskvärda gästfrihet, som visades de delegerade. Sekreteraren m:me Avril de Sainte Croix var outtröttlig i sina omsorger om oss och henne tillkommer i främsta rummet äran af, att alla arrangemanger voro så vällyckade. Åt de delegerade, som önskade komma i åtnjutande därpå, voro rum reserverade på Hôtel Moderne vid Place de la République. Af denna gästfrihet hade också ett stort antal begagnat sig. Fredagen och lördagen voro vi gruppvis inbjudna till lunch hos medlemmar af Franska nationalförbundet, såsom hos m:me Jules Siegfried, m:me Valabrégue, m:me d'Abbadie d'Arrast. Söndagen hade m:me Oster »thé d'adieu» i sitt hotell 12 Rue de Tournon. Le Groupe Français d'Etudes Féministes och La Société Féministe l'Egalité hade på fredagen kl. 5—7 mottagning för de främmande delegerade i Cercle du Travail féminin. Samma dags afton voro vi inbjudna att öfvervara dagens föreställning vare sig å Grand Opera eller å Opera Comique. På begge dessa teatrar hade republikens president ställt sin loge till förfogande.

Lördagen den 16 juni hade Municipalitetsrådet i Paris stor mottagning med lunch för oss i Hôtel de Ville, vid hvilket tillfälle flera af dess medlemmar höllo för kvinnosaken sympatiska tal.

Samma dag ägde festbanketten å Hôtel Moderne rum, som gafs af Franska nationalförbundet för medlemmarna af Executive. Omkring 400 personer deltog i denna lysande fest, vid hvilken mr d'Estournelle de Constant presiderade. Tal höllos af mr. d'Estournelle de Constant, af mr Bellan (syndic du conseil municipal), af mr. Jules Bois och af Nobelpristagaren mr. Frédéric Passy. Talet för de finska kvinnorna med anledning af att dessa erhållit röst- och valrätt hälsades med stor entusiasm likaså ock det tal hvarmed fröken Gripenberg besvarade det.

Meningen hadé varit, som ofvan nämnts, att Executive-möte blott skulle hållas den 15 och 16 juni, men som det förnämligast på grund af svensk-norska frågan visade sig omöjligt att på denna korta tid medhinna allt, hölls sammanträde äfven måndagen den 18 juni, efter hvars slut en gemensam afskedslunch intogs. Vid denna, som präglades af den mäst hjärtliga stämning, höllos en mängd tal, för lady Aberdeen, för Franska nationalförbundet, för de bägge sekreterarne, för m:me Avril de S:te Croix, för skattmästaren mrs Sanford etc. En minnets skål för Susan B. Anthony föreslogs af mrs Husted-Harper.

Och så var skiljmässans stund inne. Jag tror det var med saknad i hjärtat, som de flesta af oss skiljdes från hvarandra; tiden är ju visserligen ej lång för sammanvaron, endast några få dagar, men de gemensamma intressena vi äga, kärleken till vår rättvisa sak och entusiasmen för densamma hafva en underbar förenande verkan; på dessa möten och kongresser, där vi mötas från världens olika delar, knyts därför ock band, som aldrig brista, vi lära af hvarandras erfarenhet, synkretsen blir vidare och vår syn på vår sak mer och mer vidhjärtad, vi lära oss att lägga en större måttstock på vårt arbete, nya impulser, nya idéer väckas hos oss och vi återvända hem med nytt mod och nytt hopp om, att vi måste nå fram till målet: full likställighet inför lagen mellan man och kvinna. Vi lära oss ock inse, att skall detta ske, måste vi vara eniga samt lefva efter vårt förbunds gyllene regel: »Gör mot andra hvad du vill att andra skola göra mot dig».

Ellen Sandelin.

Fredrika-Bremer-Förbundets första kretsmöte

ägde rum den 14 och 15 juli i Motala. Denna ort var den första, som bildat en förbundskrets och det föll sig därför också helt naturligt att det skulle vara denna, som utfärdade inbjudning till det första kretsmötet.

Enligt den af Förbundets styrelse antagna arbetsordningen för kretsarna skall bestyrelsen för hvar möte utgöras af den s. k. kretsnämnden i Stockholm och styrelsen för den krets, där mötet skall hållas. Under våren pågick med anledning häraf en liflig brevväxling mellan Motala och Stockholm och sedan cirkulär äfven tillställts Förbundets öfriga kretsar och svar härå ingått, blef program för mötet fastställt och kringsändt till samtliga ombud och styrelsemedlemmar. Tillkännagifvandet hörsammades af representanter för kretsarna i Malmö, Lund, Helsingborg Linköping och Nora samt af 6 styrelsemedlemmar från Stockholm, och då dessutom många medlemmar af Motala-kretsen och några från grannstaden Vadstena bevistade mötet, var det en ganska talrik och intresserad skara, som den 14:de på morgonen var församlad i Motala rådhus stora sal, som beredvilligt ställts till mötets disposition.

Efter ett hälsningstal af ordföranden för Motala-kretsen, fru Ulander, och sedan fröken Adelborg, som utsågs till ordförande för mötet, uppläst ankomna telegram från Förbundets ordförande och från flera andra af styrelsens ledamöter, som gärna velat vara närvarande, berörde fröken Adelborg med några ord kretsarnas idé, och intressanta redogörelser lämnades af de närvarande representanterna för verksamheten inom deras resp. kretsar. Härpå framgick att Motala och Linköping hufvudsakligen koncentrerat sin verksamhet på bemödanden att höja fabriksflickorna genom att för dem inrätta klubb- eller arbets-aftnar, medan kretsarna i Malmö, Lund, Helsingborg och Nora ansett, att hvad som först behöfdes var upplysningsarbete bland medlemmarna själfva, hvarför föredrag hållits och upplysningslitteratur anskaffats.

Fröken E. Lindencrona från Malmö höll därpå ett föredrag öfver ämnet »Hur bör en förbundskrets lämpligast begynna sin verksamhet?», hvarvid hon framhöll att första punkten på kretsarnas program borde vara spridandet af medborgerlig kunskap. Olika

orter betingade helt naturligt olika tillvägagångssätt. På det ena stället kunde det kanske finnas någon skriande orättvisa att aflägsna, på det andra visade det sig att upplysning i sociala frågor först och främst var af nöden, men öfverallt borde en af uppgifterna vara att verka för närmande och förstående mellan de olika klasserna. Efter denna inledning uppstod en liflig diskussion, då hvar och en sökte draga lärdom af erfarenheterna från andra orter.

Fröken R. Grönvall från Helsingborg inledde frågan om »Anordnandet af kretsbibliotek», och ansågs behovet af tillgång till upplysningsskrifter i sociala frågor så trängande och så litet tillgodosedt, att mötet beslöt hos Förbundets styrelse hemställa, att styrelsen ville låta uppgöra förslag till bibliotek för kretsarna för att af dessa utsändas i cirkulation bland kretsmedlemmarna samt att småskrifter måtte utarbetas till komplettering af dylika bibliotek.

På eftermiddagen ägde det enda offentliga mötet rum, då fröken Adelborg i en större lokal höll föredrag öfver: »Den praktiska och idéella betydelsen af kvinnans insats i det fosterländska arbetet». Dagen afslutades mycket angenämt med gemensam supé, som Motala-kretsen gaf för sina gäster.

Fredagen den 15:de samlades man återigen kl. 10 i rådhus-salen. Främst på programmet stod det af Helsingborgs-kretsen uppställda spörsmålet: »Bör något göras från Fredrika-Bremer-Förbundet i syfte att motverka användandet af kvinlig betjäning på våra utskänkningsställen och de manliga afdelningarna af våra badhus?» Fru A. Höjer, som inledde diskussionen, betonade på ett synnerligen varmhjärtadt och öfvertygande sätt, att det borde ingalunda vara en kvinnoförenings sak att fråntaga kvinnan förtjänst eller att kasta skugga på någon grupp af kvinnor genom att utpeka något yrke, där det var tillfälle att försörja sig på ett hederligt sätt, såsom ohederligt. Kvinnans uppgift borde vara att gå till botten med det onda och hon hade härvidlag tre ting att särskildt verka för: 1) att de svaga finge en ekonomisk grundval genom ordentlig utbildning för något lefnadsyrke vid utträdet i lifvet, så att de ej företrädesvis komme att välja de s. k. dricks-penningsyrkena; 2) att söka uppfostra männen till aktning för kvinnorna och till barmhärtighet och 3) att se till att solidaritetskänslan bland kvinnorna själfva blefve mer och mer utvecklad, så att de stode hjälpende och stödjande vid sina medsystrars sida. »Må vi komma ihåg», så ungefär föllo talarinnans slutord,

»att om sedlighetsfrågan icke löses, så går samhället under, och löses den ej af kvinnorna, så torde den ej bli löst.» — Mötet var enigt med inledarinnan däri, att Förbundet borde icke direkt arbeta mot användandet af kvinlig betjäning på utskänkningsställen och på badhusens manliga afdelningar, och detta just på grund af de synpunkter, som i föredraget framhållits och här återgifvits. Föredraget gaf för öfrigt upphof till en liflig diskussion om yrkeskolor och om huru dessa borde vara organiserade för att fylla den stora brist på utbildning, som vore så kännbar särskildt i fråga om den kvinnliga ungdomen.

Nästa föredrag hölls af fröken S. Björklund öfver frågan: »Hvarför är medborgerlig kunskap nödvändig för oss kvinnor?» Sedan på ett lärorikt och väckande sätt redogjorts för de rättigheter kvinnorna redan äga i samhället och de plikter, som härigenom ålagts dem och för hvilka de måst utbilda sig genom medborgarkunskap — en kunskap, som äfven var oumbärlig för enhvar, som ville motarbeta orättvisor eller verka för framåtskridande — framhöll tal:n till sist, att åtminstone å *ett* område, den allmänna opinionens, ägde kvinnan full likställighet med mannen, och å detta område, som mycket öfvergick lagars och förordningars, var det af aldra största vikt att hon kände sitt ansvar och sin skyldighet att verka.

Med anledning af nästa punkt på programmet: »Förbättran af fabriksarbeterskornas bostadsförhållanden» lämnade fröken S. Ulrich en redogörelse för ett företag, som satts i gång Stockholm och som gick ut på att skaffa de lägst aflönade arbeterskorna tillfälle att erhålla egna hem. Då mötet ansåg det skildrade sättet att gå till väga särdeles praktiskt och ägnadt att rädda arbeterskorna från inneboendesystemets vådor, beslöts att föredraget skulle inflyta i »Dagny» för att sålunda komma till en större krets intresserades kännedom.

Programmet var nu genomgånget, men ännu en stund öfverlades, med inledning af fröken Lindencrona, om kretsarnas verksamhetsfält, och alla voro eniga därom att kretsarna, utom för de lokala intressena, borde äga stor betydelse för hela kvinnofrågas utveckling i vårt land.

Sedan ett telegram till Förbundets ordförande fru Montelius afsändts, ägde mötets officiella avslutning rum i det fröken Adelsborg i hjärtliga ordalag tackade alla, som bidragit till det goda resultat, som mötet gifvit, och särskildt vände sig till Motala-

kretsens ordförande, fru Ulander, och till dess öfriga styrelseledamöter med ett varmt tack för den stora gästfrihet de visat de resande mötesdeltagarne och de många bevis på vänlighet, som skulle medföras som ett kärt minne från dessa dagars sammanvaro. Man skildes nu åt för att åter sammanträffa vid 5-tiden, då på särskildt förhryd ångare en gemensam utfärd företogs på Motala kanal till Rosensberg, där på en idyllisk plats vid sjön Boren, ett kafferep var anordnadt. Det definitiva uppbrottet ägde här rum, i det många af deltagarna samma kväll återvände till sina hem.

Nästa möte är afsedt att hållas 1907 i Stockholm i januari månad då det, på grund af skolafslutningar, familjers uppbrott för sommaren och institutioners stängning, ansågs mindre lämpligt att mötena höllas i juni.

Till medlemmar af kretsnämnden (hvari kretsarna äga att insätta två personer och centralstyrelsen den tredje) utsågos frökarna Adelborg och Ulrich.

S.

*—

Litteratur.

Den lefvande naturen. Anvisningar för själfstudier i biologi. Af *J. F. Nordvall*.

Ofta nog hör man föräldrar klaga, att skolans undervisning är alltför teoretisk och opraktisk, att deras barn icke få lära sig att använda sin iakttagelseförmåga, icke lära sig att tänka och draga slutsatser. Männe föräldrarna ha rätt att härvid lägga all skulden på skolan? De rå dock om barnen hela sommarferien, ingen ferieläsning tynger nu mera, och af elementarskolornas barn tillbringa en mycket stor del sommaren på landet. Och innan barnen skickas i skolan rå föräldrarna om dem hela året. Men göra de under denna tid, hvad de kunna, för att egga sina barn till att se och tänka öfver, hvad de sett? En del, men alltför få. Hur många gå med dem ut i skog och mark och visa dem på ett eller annat där? Hur många nöja sig icke med att på de smås ifriga frågor endast svara: »Det vet jag inte», i stället för: »Ja, det skola vi försöka taga reda på». Många äldre mena, att de själfva veta så litet, fått en så usel undervisning i natur-

kunnighet i skolan, att de icke duga att hjälpa sina barn på trafven. Så låta de det vara och försaka därmed, sig själva ovetande, ett mycket stort nöje. Och så skicka de sina barn vid sex år eller förr i skolan för att genom »åskådningsundervisning» lära sig se och tänka.

För de föräldrar, som ha viljan, men icke tro sig äga förutsättningarna för att tillsammans med sina små studera det levande lifvet rundt omkring dem, bör »Den levande naturen» af Nordvall kunna vara till glädje och gagn. »Anvisningar till självstudier i biologi» kallar författaren det lilla häftet och anger härmed, att afsikten icke är att bibringa kunskaper, utan endast att peka på de olika uppgifter, man kan gripa sig an med. Men till hjälp därvid meddelar han en utförlig litteraturförteckning, som för den, som ej är hemma på området, bör kunna tjäna till god ledning. För hemstudier är nog väggplanscher därjämte af stor nytta. Goda sådana finnas öfver både växter och djur. Nyligen har utkommit fågelplanscher af L. G. Andersson, hvilka äro både vackra och billiga. För självstudier hade de dock nog varit lämpligare, om de upptagit färre arter, men dessa fullständigt. Så finnes där t. ex. endast afbildade hanen af en del arter, där dock hane och hona äro hvarandra mycket olika. För småttin-garna, som skola gå på upptäcktsfärd, vore det nog bäst att ha en tafra, som af sådana vanliga fåglar som t. ex. bofink, sädes-ärta, stare, gråsparf upptoge samtliga dräkter och därjämte boet, när det så lämpar sig. Att börja med att studera ett litet fåtal former, men dessa grundligt, till både utseende och vanor, ger det rätta greppet på hur studiet bör bedrivas, så som också framhålls af Nordvall.

E. Cm.

—*—

Den internationella kongressen för kvinnans politiska rösträtt

i Köpenhamn 7—11 augusti pågår medan häftet lägges i präss.

För det betydelsefulla mötet, hvilket bevisas af många af Sveriges för den politiska rösträttsfrågan mest intresserade kvinnor, kommer Dagny att i följande häfte redogöra.

—*—

Följande småskrifter kunna erhållas genom **Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå**, 54 Drottninggatan, Stockholm. Till landsorten expedieras de pr efterkraf eller mot insänd likvid jämte postporto.

Fredrika-Bremer-Förbundets uppkomst och utveckling. Föredrag af *Gertrud Adelborg*. Pris 10 öre.

Kvinnoarbete och Kvinnolycka af *Anna Sandström*. Pris 50 öre.

Under hvilka förutsättningar kan kvinnorörelsen bliwa af verklig betydelse för kultur och framåtskridande af *Anna Sandström*. Pris 10 öre.

Till frågan om kvinnans politiska rösträtt. Ett diskussionsinlägg af *Natanael Beskow*. Pris 5 öre.

Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt? af *Anna Whitlock*. Pris 10 öre.

Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt? af *H. Borelius*. Pris 10 öre.

Principerna för kvinnans rösträtt af *L. Wahlström*. Pris 10 öre.

Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? af *A. Whitlock*. Pris 5 öre.

Lärdomar af den kvinliga rösträttsrörelsen af *L. Wahlström*. Pris 10 öre.

Hvarför skola kvinnorna vänta? af *F. Sténhoff*. Pris 10 öre.

Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter af *Gustaf A. Aldén*. Pris 10 öre.

Den svenska kvinnans rättsliga ställning. Kort redogörelse för nu gällande lagstiftning af *Georg Stjernstedt*. Pris 60 öre.

De kvinliga kontors- och butikbiträdenas ställning. Ett bidrag till hufvudstadens arbetarestatistik. Pris 15 öre.

Petition uti Reglementeringsrågan från Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse den 6 maj 1902. Pris 5 öre.

Fredrika-Bremer-Förbundets 20-årsmöte 12—14 januari 1905. Pris 25 öre.

Rabatt lämnas vid rekvisition af minst 100 ex.

Stadgar och berättelser angående Fredrika-Bremer-Förbundets verksamhet utsändas gratis.

Hemtrefnad,

Praktisk tidning för kvinnan,

Utgifven af Fredrika-Bremer-Förbundet.

Utkommer hvarje vecka, utom under sommarmånaderna, med minst 40 nummer om året.

Prenumerationspris: 1,35.

All prenumeration sker genom posten.

Anmälan.

Dagny utkommer 1906 med 20 häften, utgörande minst 28 tryckark.

Priset för hel årgång:

För medlemmar af Fredrika-Bremer-Förbundet . . . kr. 3.50.

För icke medlemmar af Fredrika-Bremer-Förbundet » 5.00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå till ett pris af 30 öre pr enkelhäfte.

Vademecum

var bland alla munvatten på hygieniska utställningen i Paris 1902 *det enda som erhöll högsta utmärkelse, Guldmedalj*, och detta i sin egenkap af »*antiseptiskt munvatten*» (antiseptique dentifrice).

Barnängens Tekniska Fabrik,

H. M:t Konungens hofleverantör

Stockholm.

Anonser för DAGNY

upptagas af

fröken Ingeborg Bergström, 31 Östermalmsgatan 31.

Riks. Tel. 97 83.

Adresser:

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstelefon 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstelef. 68 98.

A. T. 82 11.